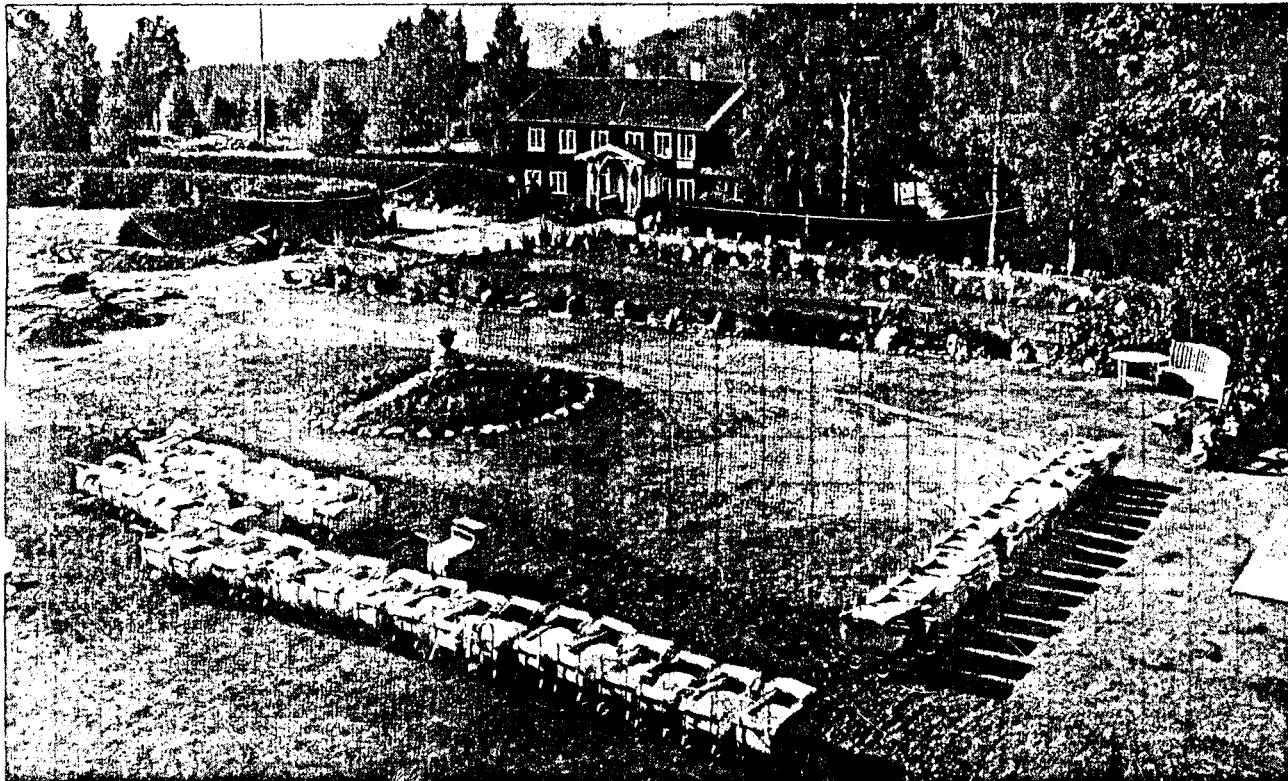
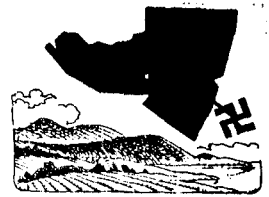

Lebensborn i Hurdal

Alviss linn Arvidsson
6/4-90

Orden i rekkene må det være. Her står nærmere førti barnavogner oppstilt i parken på Hurdals Verk. Bildet er trolig tatt sommeren 1942.

Det idealiserte bildet på en tysk soldat med norsk bunadskledd kone og lyshåret barn. – Slike kvinner opptar vi gjerne i det tyske folkefellesskap, heter det i bildeteksten fra 1943.

Personellet ved Lebensborn i Hurdal. Alle, både leger, jordmødre og sykepleiersker var tyske. I alt hjalp de 235 norsk/tyske barn til verden i Hurdal.

Videreutvikling av "den ariske rase" var hovedformålet med organisasjonen Lebensborn i enkelte av de tyskokkuperte land under krigen. Den var Heinrich Himmler som i 1935 fikk idéen til Lebensborn. Også her hjemme ble det etablert en rekke mødre- og fødehem for norske kvinner som fikk barn med tyske soldater. Ett av disse lå i Hurdal.

Tyskerne hadde rekvirert Hurdals Verk Folkehøyskole til formålet. Eiendommen lå forholdsvis usjenert til og passet tyskerne, utmerket. Virksomheten kom i gang sommeren 1941 og frem til 1943 ble det født 253 barn her som alle hadde tyske fedre. På landebasis i Norge ble det født 2.610 barn via Lebensborn. Foruten Hurdal var det slike fødehem i Oslo, Bærum, Trondheim, Hollesby i Østfold, Hæshjorn hotel på Lillehammer, Moldegård i Bergen, Klekken Turisthotell, Stalheim Turisthotell og Gello Turisthotell.

"RENE ARIERE"

Meningen med hele Lebensborn-virksomheten var som nevnt å fremme tyskernes fiske ide om "den rene ariske rase". Raseideologene mente at et barn født med norsk mor og tysk far måtte bli et tilnærmet overmenneske med de fordeler det skulle føre med seg: blonde og blåøyde, høye og slanke, høy intelligens og usedvanlig sunne og friske.

Dette var teorien. I praksis skulle det vise seg at norsk/tyske barn ble som unger flest og at de ikke utmerket seg spesielt i noen retning. Rase-teoriene holdt rett og slett ikke.

GRUNDIGHET

Takket være de sedvanlige tyske grundigheten med registrering og

skjemaføring, er det mulig å spore tilbake de tyske fedrene i Lebensborn-organisasjonen i Norge. 1116 kom fra hæren, 428 fra flyvåpenet, 356 var fra marinen, 77 fra Waffen-SS og 123 fra det tyske politiet. 66 var sivile tyskere i Norge under okkupasjonen mens det i 466 tilfelle ikke var mulig å finne ut hvem som var faren, bortsett fra at han var tysk.

HURDAL

På Hurdal Verk var det, som i de andre Lebensborn-hjemmene, bare tysk personale. Leger, jordmødre og sykepleiere var nøye utvalgt. Hitt kunne de vordende mødre komme på slutten av svangerskapet, her skulle de føde og få hjelp i den første tiden etterpå.

De første barna på Lebensborn i Hurdal så dagens lys i august 1941. Da ble det født syv jenter og en gutt. Frem til 1943 kom det 235 barn, hvorav fire var dødfødte. Flest barn ble født i september 1942, da tok jordmødrene i mot tyve unger. Av de levendefødte barna var 128 gutter og 103 jenter.

MINKET

Etter hvert som krigen gikk dårligere for Tyskland, kom også hele Lebensborn-tanken i bakgrunnen. Og etter freden i 1945 fikk mange av de kvinnene som hadde fått barn med tyskere

svi kraftig. Noen hadde valgt å gifte seg med faren og følge barn tilbake til Tyskland eller Østerrike. En del av disse kom tilbake til Norge. Berlin og Wien i 1945/46 var rene nøden. Det finnes imidlertid eksempler på norske mødre som ble boende i Tyskland i etterkrigsårene. Mange av dem har senere fått store problemer med å få tilbake sitt norske statsborgerskap fra før 1945.

FORBUND

Også utenfor Lebensborn-organisasjonen ble det født mange barn med tyske fedre under krigen. Anslagsvis 9 000 barn har norsk mor og tysk far fra krigsårene. I april 1986 ble Norges krigsbarnsforbund stiftet. Forbundets oppgave er å være et praktisk arbeidsredskap for de krigsbarna som ønsker å finne frem til sin tyske far. Pågangen etter stiftelsen ble svært stor og forbundet hadde helt tydelig en misjon. En god del har klart å finne sin far i Tyskland eller Østerrike, takket være opplysninger i Riksarkivet eller tyske arkiv.

KNUT A. NADHEIM.